

Uchwała z dnia 13 lipca 2005 r.

I UZP 2/05

Przewodniczący SSN Herbert Szurgacz (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Roman Kuczyński, Jerzy Kwaśniewski.

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lipca 2005 r. sprawy z odwołania Agnieszki K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Ł. o ustalenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 kwietnia 2005 r. [...]

„Czy w sytuacji, gdy organ rentowy zaniechał zgłoszenia z urzędu na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1998 r., Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą i zwolnionej z podlegania ubezpieczeniu społecznemu na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz.U. z 1989 r., Nr 46, poz. 250 z późn. zm.), a osoba ta nie dopełniła obowiązku zgłoszenia wynikającego z art. 36 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czy przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może stanowić podstawę decyzji stwierdzającej podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia 1 stycznia 1999 r., wydanej po utracie mocy obowiązującej przez art. 37 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. po dniu 1 stycznia 2003 r. ?”

p o d j ą ł uchwałę:

W razie niedopełnienia przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność obowiązku zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) organ rentowy jest uprawniony do wydania de-

cyjzi o zgłoszeniu do ubezpieczenia społecznego (art. 83 w związku z art 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy).

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi, rozpatrując apelację organu rentowego, wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 2 grudnia 2004 r. [...] stwierdził, iż w sprawie wystąpiło zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości w związku z czym postanowił przedstawić Sądowi Najwyższemu pytanie prawne.

Stan faktyczny sprawy, w związku z którym powstało pytanie prawne, przedstawia się następująco. Agnieszka K. w związku z zatrudnieniem na terenie Hiszpanii była zarejestrowana w Systemie Ubezpieczeń Społecznych Hiszpanii od dnia 1 marca 1992 r. Na terenie Polski odwołująca się prowadziła działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej „E.” na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 1 marca 1990 r. Decyzją z dnia 5 października 1995 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Ł. stwierdził, iż odwołująca się wykonująca działalność gospodarczą nie podlega od dnia 1 września 1995 r. ubezpieczeniu społecznemu unormowanemu przepisami ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) oraz ustawy z dnia 8 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.). W wyniku kontroli „E.” s.c w Ł. w dniach 16-29 września 1999 r. stwierdzono nieprawidłowe zgłoszenie odwołującej się do ubezpieczenia zdrowotnego zamiast do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego oraz nieopłacanie składek od dnia 1 stycznia 1999 r. W związku z zastrzeżeniami Spółki informacją z dnia 26 lipca 1999 r. organ rentowy zawiadomił „E.” s.c , że postępowanie kontrolne zostanie zakończone decyzją, od której będzie przysługiwało odwołanie, zaś zgłoszone zastrzeżenia pozostają bez wpływu na jego wynik. W wyniku kolejnej kontroli „E.” s.c w dniach 3-7 września 2000 r., obejmującej okres od dnia 1 stycznia 1999 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w zgłoszeniu danych rozliczeniowych dla celów ubezpieczeń społecznych, dokonywaniu wpłat i zgłoszeniu danych identyfikacyjnych. W dniu 2 stycznia 2003 r. ZUS zawiadomił „E.” s.c. o wszczęciu postępowania kontrolnego w zakresie między innymi zasadności podlegania odwołującej się ubezpieczeniu od

dnia 1 stycznia 1999 r. W wyniku kontroli w dniu 11 czerwca 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wydał zaskarżoną decyzję, w której stwierdził, iż Agnieszka K. od dnia 1 stycznia 1999 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu wykonywania działalności gospodarczej w Spółce „E.”. Organ rentowy stwierdził także fakt nienaliczania składek na ubezpieczenie społeczne odwołującej się w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do grudnia 2002 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż wykonywana przez odwołującą się poza granicami kraju umowa o pracę nie stanowi tytułu do wyłączenia jej z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywanej działalności oraz zwolnienia z obowiązku opłacania składek na te ubezpieczenia.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła Agnieszka K.

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi zmienił decyzję i stwierdził, iż Agnieszka K. od dnia 1 stycznia 1999 roku w okresie zatrudnienia na terenie Hiszpanii nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w ramach Spółki cywilnej „E.” w Ł. Sąd Okręgowy wskazał w uzasadnieniu wyroku, iż spór w sprawie dotyczy kwestii czy wykonywanie pracy przez odwołującą się poza granicami Polski, łączące się z obowiązkiem podlegania ubezpieczeniu społecznemu w kraju Unii Europejskiej stanowi tytuł do zwolnienia jej z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1999 r., tj. wejścia w życie ustaw reformujących system ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, zaś obywatelom polskim wykonującym pracę za granicą w podmiotach zagranicznych przysługuje prawo do dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi. Z kolei art. 9 ust. 1 powołanej ustawy stanowi, iż osoby będące pracownikami na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z innych tytułów, są obejmowane tylko ubezpieczeniem z tytułu stosunku pracy, przy czym mogą -na swój wniosek - być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym również z innych tytułów. Sąd Okręgowy podniósł, iż wobec niewydania przez organ rentowy decyzji uchylającej lub zmieniającej decyzję z dnia 5 października 1995 r. stwierdza-

jąca niepodleganie odwołującej się ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (bezterminowo od dnia 1 września 1995 r.) decyzja ta nadal wywołuje skutki prawne, niezależnie od zmiany stanu prawnego. Sąd podkreślił, iż w niniejszej sprawie nie znajduje zastosowania art. 107 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, bowiem przewiduje on konieczność łącznego występowania przesłanek obowiązku opłacania składek zarówno przed, jak i po dniu wejścia ustawy w życie, zaś bezsporne jest, iż odwołującą się nie była do dnia 31 grudnia 1998 r. zobowiązana do ich opłacania. Ponadto Sąd stwierdził, iż nawet w razie przyjęcia, że z dniem 1 stycznia 1999 r. odwołująca się została objęta obowiązkiem ubezpieczenia, winna być ona traktowana jako osoba rozpoczynająca z tym dniem pozarolniczą działalność gospodarczą, a zatem na gruncie art. 37 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w ówczesnie obowiązującym brzmieniu stosownego zgłoszenia powinien dokonać organ rentowy. Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż niezależnie od wskazanych względów, za uwzględnieniem odwołania przemawia art. 7 ust. 1 lit. t Konwencji o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską, a Królestwem Hiszpanii podpisanej w dniu 22 lutego 2001 r. w Madrycie (Dz.U z 2004 r. Nr 28, poz. 244), który stanowi, iż osoba pracująca na własny rachunek na terytorium jednej z Umawiających się Stron, która jednocześnie jest pracownikiem na terytorium drugiej Umawiającej się Strony będzie podlegała wyłącznie ustawodawstwu tej drugiej Umawiającej się Strony.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy. Wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania, zarzucając naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu podniósł, iż wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji zmiana stanu prawnego z dniem 1 stycznia 1999 r. skutkowałą powstaniem obowiązku odwołującej się zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, zaś art. 37 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych statuujący obowiązek organu rentowego dokonania zgłoszenia został uchylony z dniem 1 stycznia 2003 r. i nie obowiązywał w dniu wydania skarżonej decyzji. Ponadto organ rentowy podniósł, iż przepisy powołanej Konwencji z dnia 22 lutego 2001 r. dotyczą świadczeń z systemu zabezpieczeń społecznych, a nie zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu, a tym samym nie znajdują zastosowania w rozpoznawanej sprawie.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny stwierdził, że w świetle regulacji art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 6 pkt 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998

r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie budzi wątpliwości stwierdzenie, iż osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu oraz wypadkowemu. Bezspornym jest zatem również uprawnienie organu rentowego do wydania decyzji stwierdzającej podleganie ubezpieczeniu, w razie ustalenia, że osoba taka obowiązku zgłoszenia nie dopełniła (art. 83 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy).

Zastrzeżenia Sądu rodzi natomiast dopuszczalność wydania tego rodzaju decyzji, w oczywisty sposób skutkującej negatywnie dla ubezpieczonego, w sytuacji, gdy organ rentowy w toku postępowania kontrolnego dopuścił się wielokrotnie zaniechania wykonania obowiązków ustawowych.

Stosownie do treści art. 37 ust. 1 ustawy „systemowej” w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2003 r. w przypadku niedokonania zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w myśl art. 36 ust. 2-4 zgłoszenia dokonuje z urzędu Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W rozpoznawanej sprawie obowiązek odwołującej się zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych powstał z dniem 1 stycznia 1999 r., tj. z datą wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i w myśl art. 36 ust. 4 ustawy winien być zrealizowany w terminie 7 dni. Nieprawidłowe zgłoszenie - tylko do ubezpieczenia zdrowotnego - organ rentowy stwierdził w protokole pokontrolnym z dnia 1 lipca 1999 r. Oczywiście zatem jest - mając na względzie treść powołanego przepisu oraz art. 91 ust. 1 pkt 5 ustawy - iż na podstawie dokonanych ustaleń Zakład winien był wydać decyzję w zakresie i trybie określonym w art. 83. Z kolei w myśl art. 38 ust. 1 ustawy w razie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych Zakład wydaje decyzję osobie zainteresowanej oraz płatnikowi składek. Zainteresowana w niniejszej sprawie Spółka „E.” zgłosiła zastrzeżenia do protokołu pokontrolnego, a zatem wdała się w spór co do zasadności zawartych w nim ustaleń. Tymczasem organ rentowy ograniczył się do udzielenia informacji, iż postępowanie pokontrolne zostanie zakończone decyzją. Rozstrzygnięcie w formie decyzji na podstawie każdego z powołanych przepisów organ rentowy winien wydać niezwłocznie. Stosownie bowiem do treści art. 123 powołanej ustawy, w sprawach nią nieuregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, a tym samym zastosowanie w postępowaniu, którego przedmiotem jest ustalenie obowiązku podlegania ubezpieczeniu, znajduje art. 12 k.p.a. W myśl tego przepisu organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, zaś sprawy, które

nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie. Niewydanie zatem decyzji stwierdzającej podleganie ubezpieczeniu lub zawierającej *implicite* tego rodzaju ustalenie (np. stwierdzającej obowiązek opłacenia zaległych składek) przez okres ponad dwóch lat ocenić należy jako rażące zaniechanie organu rentowego, skutkujące przewlekłością postępowania, a ponadto narażające ubezpieczonego na szkodę. Zaniechanie Zakładu pozbawia ubezpieczonego w istocie możliwości podjęcia kroków zmierzających do uniknięcia ujemnych skutków prawnych w przyszłości - czy to poprzez zakończenie działalności, której prowadzenie stanowiło tytuł objęcia ubezpieczeniem, czy to poprzez zgłoszenie do ubezpieczenia. Bez znaczenia dla takiej oceny pozostaje przy tym, okoliczność, iż ubezpieczony uprawniony jest do wniesienia odwołania do sądu na bezczynność ZUS (art. 477⁹ § 4 k.p.c.), bowiem fakt, iż organ rentowy prowadzi kolejne postępowania kontrolne oraz informuje, iż zostaną one zakończone wydaniem decyzji usprawiedliwia przekonanie, iż wniesienie odwołania jest przedwczesne. Podkreślenia ponadto wymaga, iż w orzecznictwie sądowoadministracyjnym powszechnie przyjmuje się, że uczestnik postępowania nie może ponosić negatywnych konsekwencji jego przewlekłości (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 lutego 1985 r., I SA 1124/84, niepublikowany), zaś teza ta znajduje, zdaniem Sądu Apelacyjnego, uzasadnione zastosowanie również w postępowaniu przed organem rentowym. Niezależnie od powyższych rozważań podkreślić należy, iż z mocy art. 9 k.p.a. organ rentowy jest także zobowiązany do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania oraz czuwania nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielania im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. W orzecznictwie sądowoadministracyjnym przyjmuje się przy tym, iż powyższy obowiązek powinien być rozumiany tak szeroko, jak to jest tylko możliwe, zaś udowodnienie jego naruszenie stanowi wystarczającą podstawę do uchylenia decyzji, szczególnie wówczas, gdy urzędnik stwierdza (lub powinien stwierdzić), że strona zamierza podjąć działania wiążące się dla niej z niekorzystnymi skutkami, lub nawet z ryzykiem wystąpienia podobnych skutków (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 1992 r., III ARN 40/92, Państwo i Prawo 1993 nr 3, s. 110). Nie budzi wątpliwości także teza, iż znajomość prawa jest obowiązkiem organu administracji, który winien w każdym stadium postępowania informować stronę zarówno o przepisach prawa

materialnego, jak i przepisach prawa procesowego, w szczególności w sytuacji, gdy organ stwierdza, że strona podejmuje działania wiążące się dla niej z niekorzystnymi skutkami lub nawet ryzykiem wystąpienia takich skutków (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 3 lutego 2004 r., I SA 2816/02, niepublikowany). W ocenie Sądu Apelacyjnego w sytuacji, gdy organ rentowy prowadząc postępowanie przez okres ponad 3 lat nie zajmuje - mimo wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych - jednoznacznego stanowiska oraz nie informuje ubezpieczonego o skutkach dalszego niedokonania zgłoszenia i nieopłacania składek na ubezpieczenie, naruszenie omówionego obowiązku ocenić należy jako „niewątpliwie złe”. Ocena ta jest tym bardziej oczywista, że obowiązek ubezpieczeniowy powstaje w wyniku zmiany stanu prawnego, zaś wykładnia obowiązującej regulacji ustawowej dokonana przez ZUS w toku postępowania jest przez ubezpieczonego kwestionowana. Podsumowując Sąd stwierdził, iż zawarte w sentencji postanowienia pytanie sprowadza się w istocie do wątpliwości, czy przepisy określające zakres podmiotowy obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (w szczególności art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) stanowić mogą podstawę decyzji organu rentowego stwierdzającej podleganie ubezpieczeniom w sytuacji, gdy od powstania obowiązku ubezpieczenia upłynęło wiele lat, zaś w toku postępowania organ rentowy dopuścił się szeregu zaniechań skutkujących w oczywistej negatywny sposób dla sytuacji ubezpieczonego. Wątpliwość tę uzasadnia wielokrotnie wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów administracyjnych (jak i funkcjonujące na gruncie procedury cywilnej) stanowisko, iż niedopuszczalne jest "przerzucanie" ujemnych skutków zaniechań lub nieprawidłowych działań organów administracyjnych na uczestnika postępowania. Rozstrzygnięcie tego zagadnienia poprzez wyjaśnienie w jakim zakresie omówiona linia orzecznicza znaleźć może zastosowanie w odniesieniu do postępowania przed organem rentowym pozwoli w ocenie Sądu Apelacyjnego nie tylko na dokonanie właściwej oceny prawnej w rozpoznawanej sprawie, ale także na poczynienie uogólnień istotnych dla orzekania w sprawach, w których stan faktyczny jest tożsamy lub zbliżony, np. dotyczący decyzji odmawiających zasiłku chorobowego wobec stwierdzenia niepodlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu zdrowotnemu na skutek opłacenia składki w nieprawidłowej wysokości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Należy stwierdzić, że uzasadnienie przedstawionego zagadnienia prawnego w dużym stopniu rozmija się z objętą tym zagadnieniem kwestią prawną, która została sformułowana konkretnie. Powinno to prowadzić do odmowy podjęcia uchwały, bowiem Sąd Najwyższy nie ma obowiązku wyręczać sądu zadającego pytanie w należyłym uzasadnieniu wątpliwości prawnych. Wychodząc poza treść zagadnienia prawnego Sąd Apelacyjny snuje rozważania na temat konsekwencji prawnych zaniechań organu rentowego wykonania obowiązku ustawowego wiążąc je z narażającą ubezpieczonego na szkodę przewlekłością postępowania, które nie zostało odniesione do przepisu prawa, a jedynie do jednego z wyroków NSA, według którego uczestnik postępowania administracyjnego nie może ponosić negatywnych konsekwencji jego przewlekłości. Są to kwestie wykraczające poza zagadnienie prawne, które zostało sformułowane konkretnie. Mając na uwadze praktyczne znaczenie zawartej w nim kwestii Sąd Najwyższy postanowił - pomimo podniesionych zastrzeżeń - udzielić na nie odpowiedzi.

Regulacja prawna ubezpieczenia społecznego cechuje się tym, że ma ona charakter regulacji ścisłej, na którą składają się normy bezwzględnie obowiązujące. Z określonymi elementami stanu faktycznego przepisy prawa wiążą powstanie określonych skutków prawnych, niezależnie od woli stron. Stanowisko to jest przyjmowane zarówno w piśmiennictwie (por. np. T. Zieliński, Ubezpieczenia społeczne pracowników, Warszawa-Kraków 1994, s. 85), jak i w judykaturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2003 r., II UK 122/03, OSNP 2004 nr 15, poz. 270). zasadniczo w prawie ubezpieczeń nie ma miejsca na przyznawanie uprawnień w drodze uznania (wyjątek stanowią przepisy dotyczące rent przyznawanych w szczególnym trybie - art. 82,83 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Ubezpieczeni mogą dysponować w dość szerokim zakresie własnymi uprawnieniami, nie dotyczy to jednak sposobu wyznaczania obowiązków podmiotów ubezpieczeń społecznych.

Przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. W świetle tego przepisu skutek w postaci podlegania ubezpieczeniom społecznym powstaje z mocy ustawy i trwa przez cały czas spełniania warunków objętych dyspozycją tej normy prawnej. Decyzja organu rentowego ma w tej sytuacji charakter decyzji deklaratoryjnej, która jedynie stwierdza istnienie określonej sytuacji prawnej, ale jej nie tworzy, ani jej nie kształtuje.

Z zaistnieniem podlegania ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu i rentowym przepisy prawa wiążą dalsze skutki, zwłaszcza związane ze zgłoszeniem do ubezpieczeń. Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy systemowej każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. W myśl ustępu 3 powołanego przepisu obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność, należy do tych osób. Treść sformułowanego w tym przepisie obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń jest jednoznaczna. Niezależnie od tego art. 37 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych postanawiał, że w przypadku niedokonania zgłoszenia w myśl art. 36 - zgłoszenia dokonuje z urzędu ZUS. Ten ostatni przepis nie uchylał obowiązku osoby dokonania zgłoszenia do ubezpieczenia, przewidywał jedynie swego rodzaju zgłoszenie zastępcze przez ZUS. Zgłoszenie takie nie miało charakteru konstytutywnego, ale deklaratoryjny ponieważ moment powstania obowiązku ubezpieczenia został określony w sposób ścisły w przepisach prawa. W przypadku prowadzących pozarolniczą działalność, osoby fizyczne prowadzące taką działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności (art. 13 pkt 4 wymienionej ustawy). W konsekwencji uchylenie ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 241, poz. 2071) ustępu 1 art. 37 ustawy systemowej nie zmieniło sytuacji prawnej osób prowadzących pozarolniczą działalność, ponieważ - jak wskazano - obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia nadal spoczywał na tych osobach.

Można dodać, że po uchyleniu wymienionego przepisu nadal występuje możliwość zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego przez ZUS. Stosownie do art. 48b ust. 1 ustawy systemowej, Zakład może sporządzać z urzędu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych. Różnica w porównaniu do stanu prawnego sprzed 1 stycznia 2003 r. polega na innym określeniu sytuacji ZUS. Niewątpliwie w wersji pierwotnej ustawy systemowej ZUS miał obowiązek aktywnego działania w zakresie zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, aktualnie może działać z urzędu w tych sprawach.

Z przytoczonych motywów należało udzielić odpowiedzi jak w sentencji uchwały.

=====